

מדיניות הוועדה המחוזית - דרום

שיקולי המגוון הביולוגי

שירותי המערכת האקולוגית
ושילובם בתכנון

לשכת התכנון
מחוז דרום

מינהל
התכנון

מאי 2017

עקב עיטי עם חומט מנומר. עקב עיטי הוא דורס המשחר לטרף בשטחים פתוחים ללא בינוי, תשתיות וייעור.
צילום: גלעד פרידמן

חוכן עניינים:

1. מבוא

- 1.1 רקע..... 6
- 1.2 מטרות המדיניות..... 6
- 1.3 חלות המדיניות..... 6
- 1.4 התניה..... 6
- 1.5 הגדרות..... 6

2. הנחיות כלליות לשילוב היבטים אקולוגיים

- 2.1 אקולוג: הסמכה וניסיון נדרשים..... 7
- 2.2 מועד שילוב האקולוג..... 7
- תרשים: שילוב ההיבטים האקולוגיים בתחילה ובמהלך קידום התכנית..... 7

3. עבודת האקולוג בתכנית מפורטת לתוספת שטח לבינוי בשטחים פתוחים כהגדרתם בתמ"א 35

- 3.1 ניתוח מצב קיים- ניתוח אקולוגי אזורי לגיבוש מרחב החיפוש..... 8
- 3.2 המלצה על אזורים לשימור ופיתוח..... 8
- 3.3 ניתוח אקולוגי מפורט בשטחים שנמצאו ראויים לפיתוח..... 8
- 3.4 ניתוח המערכות האקולוגיות והתייחסות לחלופות..... 9
- 3.5 ניתוח השפעות מימוש התוכנית על שטח התוכנית וסביבתה..... 9
- 3.6 הנחיות לצמצום השפעת התכנית על המערכות הטבעיות..... 9

4. עבודת האקולוג בתכנית מפורטת לתוספת שטח לבינוי קיים שלא בהתאם לתכנית כוללנית

- 4.1 ניתוח מצב קיים- ניתוח אקולוגי אזורי..... 10
- 4.2 ניתוח מצב קיים- ניתוח אקולוגי מקומי בשטח התכנית..... 10
- 4.3 המלצות תכנוניות מקומיות..... 10
- 4.4 ניתוח השפעות מימוש התוכנית על שטח התוכנית וסביבתה..... 11
- 4.5 הצעות לצמצום השפעת התכנית על המערכות הטבעיות..... 11

5. עבודת האקולוג בתכנית כוללנית הכוללת בין היתר תוספת שטח לבינוי

- 5.1 תחום התייחסות אקולוגית..... 12
- 5.2 ניתוח אזורי..... 12
- 5.3 תיאור תכונות הנוף הטבעי, החקלאי והאחר מעשה ידי אדם..... 12
- 5.4 מיפוי, תיאור וניתוח ערכי טבע..... 12
- 5.5 סקירת תופעות טבע ומערכות אקולוגיות וגיבוש דרכים לשימורם ולשיקומם..... 13
- 5.6 אופן השתלבות הבינוי והפיתוח המוצע..... 13
- 5.7 ניתוח חלופות תכנוניות..... 13
- 5.8 ניתוח השפעות מימוש התכנית על שטח התכנית וסביבתה..... 13
- 5.9 הנחיות מפורטות..... 13
- 5.10 תוצרי עבודת האקולוג עבור תכנית כוללנית הכוללת בין היתר..... 14-17
- תוספת שטח לבינוי..... 14-17

נספחים:

- נספח 1 עקרונות מפתח לקביעת שטחים ברמת חשיבות אקולוגית גבוהה..... 20
- נספח 2 תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי סביבתי או תסקיר השפעה על הסביבה על-פי הקבוע בהוראות תמ"א 35, תמ"מ 14/4, תמ"מ 23/14/4 ותמ"מ 43/14/4..... 22
- נספח 2.1 תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי סביבתי בהתאם לסעיף 11 להוראות תמ"א 35..... 22
- נספח 3 תכניות עליהן חלה חובה או צפוי שיידרש להגיש תסקיר השפעה על הסביבה על-פי הקבוע בתקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה) התשס"ג - 2003..... 23
- נספח 4 הנחיות לשילוב אקולוג בהכנת תכנית מתאר כוללנית מקומית לישוב (בהתאם למתווה מנהל התכנון משנת 2013)..... 23

1. מבוא

1.1 רקע

מחוז דרום משתרע על שטח המהווה כ- 64% משטחי מדינת ישראל. בשטח זה קיימות מערכות אקולוגיות רבות ומגוונות הכוללות בתי גידול רבים, מגוונים וייחודיים שלשמירת תפקודם ערך רב. בשל גודלו, צפיפות האוכלוסייה הנמוכה בו וריחוקו ממרכז הארץ, המחוז חשוף ללחצי פיתוח הולכים וגדלים. לפיתוח ישנה השפעה על מערכות ביולוגיות, כימיות ופיסיקליות כמו גם על שינוי מרחבי נוף, הגורמים לפגיעה מתמשכת במערכות האקולוגיות המספקות שירותים וטובין, בהם תלוי קיומו של האדם. שילוב של היבטי מגוון ביולוגי ושרותי מערכת בתכנון, מהווה ברחבי העולם אסטרטגיה להשגת קיימות – פיתוח מאוזן, העונה על צרכים חברתיים וכלכליים תוך שמירה על משאבי טבע מתכלים. **קביעה של עקרונות אקולוגיים ויישומם בתהליכי התכנון הינה הכרחית לעמידה באתגר של פיתוח בר קיימא.**

מסמך המדיניות עושה שימוש, מבהיר ומדייק את הדרישות הקיימות ב: תמ"א 35, תמ"מ 14/4, תמ"מ 23/14/4 ובתמ"מ 43/14/4.

המסמך נערך על בסיס עבודה שהוכנה על-ידי דר' איריס ברנשטיין* במסגרת ועדת ההיגוי לשמירה והגנה על המגוון הביולוגי במחוז דרום. הכנת המסמך נעשתה בליווי צוות שכלל את נציגי לשכת התכנון, המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים והחברה להגנת הטבע.

1.2 מטרת המדיניות

מטרת על: הטמעת שיקולי מגוון ביולוגי בתהליכי התכנון במחוז דרום.
מטרות משנה:

1. צמצום הקונפליקט בין הפיתוח לשימור.
2. גיבוש הליכים להטמעת שיקולים אקולוגיים בתכנון.

1.3 חלות המדיניות

מדיניות מסמך זה תחול לגבי:

1. תכניות עליהן חלה חובה או צפוי שיידרש להגיש תסקיר השפעה על הסביבה על-פי הקבוע בתקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה) התשס"ג – 2003 (ראה פירוש בנספח מספר 3).
2. תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי-סביבתי על-פי הקבוע בסעיפים: 9.1.2; 10.1.1; 10.1.2; 10.1.3; 11 להוראות תמ"א 35 (נספחים מספר 2 ו-1.2).
3. תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי סביבתי או תסקיר השפעה על הסביבה על-פי הקבוע בהוראות תמ"מ 14/4, תמ"מ 23/14/4 ותמ"מ 43/14/4 (ראה פירוש בנספח מספר 2).
4. הנחיות לשילוב אקולוג בהכנת תכנית מתאר כוללנית מקומית ליישוב (ראה פירוש בנספח מספר 4).

1.4 התניה:

תנאי לקליטת תכניות עליהן חלה מדיניות זו, יהיה הגשת תצהיר אקולוג בדבר הכנת המסמך האקולוגי בהתאם להנחיות מדיניות זו, והשתתפותו בהליך התכנון מתחילתו.

1.5 הגדרות:

1. שירותי המערכת האקולוגית: התועלת הישירה והתועלת העקיפה שמערכות אקולוגיות מספקות במגוון של דרכים וצורות לקיום האדם ורווחתו.
2. HOTSPOTS: אזורים בהם מצוי מגוון גדול של מינים / מינים אנדמיים / מינים נדירים / מגוון מינים בסכנת הכחדה.
3. ערכי טבע מוגנים: ערכי טבע – בהתאם לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 וזאת בהתאם לרשימה המופיעה בתוספת לאכרזת גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (ערכי טבע מוגנים), התשס"ה-2005 (או בהתאם לשינויים עתידיים שיעשו ברשימה זו).

* העבודה מומנה במסגרת קול קורא של החברה להגנת הטבע ובהשתתפות רשות הטבע והגנים והמשרד להגנת הסביבה.

2. הנחיות כלליות לשילוב היבטים אקולוגיים

2.1 אקולוג - הסמכה וניסיון נדרשים

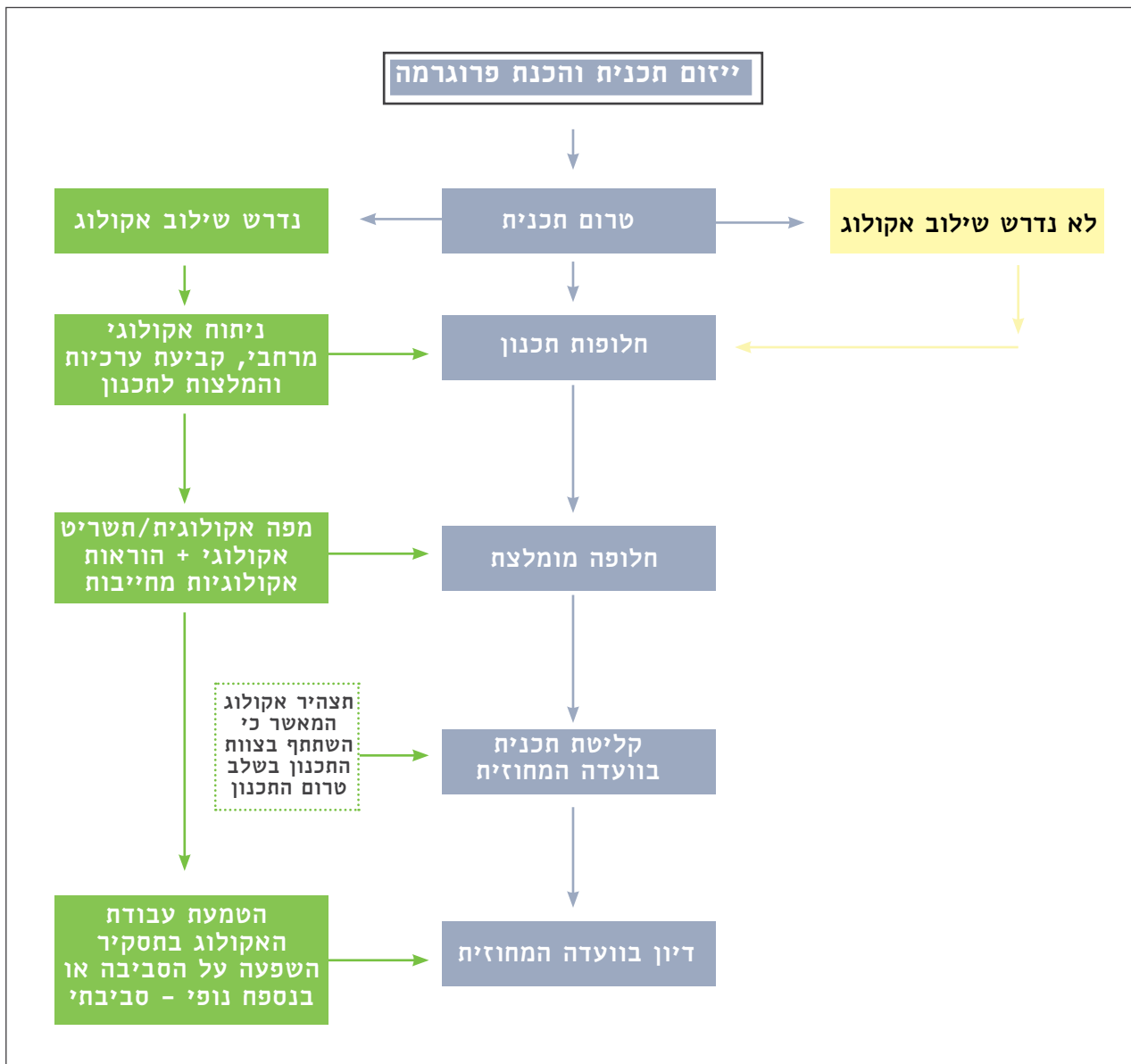
אקולוג בעל תואר שני ומעלה באקולוגיה, אשר התמחה בתחומי אקולוגיה הכוללים בין השאר אקולוגיה של הנוף (Landscape ecology), זואולוגיה וביולוגיה. ניסיון מומלץ: שלוש שנים במחקר אקולוגי יישומי וידע בסוגיות אקולוגיות רלבנטיות לתוכנית וליווי תכניות מקומיות.

2.2 מועד שילוב האקולוג

בכל התוכניות המקומיות עליהן חלה מדיניות זו, ישולב אקולוג טרם גיבוש התכנון הראשוני וטרם הגשת התוכנית למוסדות התכנון.

בתוכניות מתאר כוללניות ישולב האקולוג כחלק אינטגרלי מצוות התכנון החל משלב "תיאור מצב קיים".

תרשים שילוב ההיבטים האקולוגיים בתחילה ובמהלך קידום התכנית

3. עבודת האקולוג בתכנית מפורטת לתוספת שטח לבינוי בשטחים פתוחים כהגדרתם בתמ"א 35

תוצר עבודת האקולוג יהיה דו"ח הכולל ארבעה פרקים:

- פרק א' סקירה אזורית על- פי המתודולוגיה המפורטת בסעיף 3.1 להלן.
פרק ב' המלצה על אזור מועדף לבחינת חלופות גיבוש חלופה מיטבית על-פי קריטריונים כמפורט בסעיפים 3.1-3.4 להלן ובנספח 1.
פרק ג' ניתוח השפעת החלופה הנבחרת על תחום התוכנית וסביבתו על-פי המתודולוגיה המפורטת בסעיף 3.5 להלן.
פרק ד' גיבוש הנחיות אקולוגיות לצמצום הפגיעה ולשימור המגוון הביולוגי ושירותי המערכת, כמפורט בסעיף 3.6 להלן. סעיפים 3.1-3.4 יבוצעו טרם גיבוש החלופה הנבחרת.

- 3.1 **ניתוח מצב קיים** – ניתוח אקולוגי אזורי לגיבוש מרחב החיפוש
- 3.1.1 סימון שטחים פתוחים לפי ייעודם בתוכניות מתאר ארציות, מחוזיות ומקומיות.
3.1.2 סימון מסדרונות אקולוגיים ארציים ומקומיים ורצף של שטחים פתוחים טבעיים.
3.1.3 סקירה: גיאולוגיה, ליתולוגיה וקרקעות.
3.1.4 סימון ותיאור נחלים ואגני ניקוז וכן מאפיינים טופוגרפיים כגון שיפועים, מפנים וכדומה.
3.1.5 סקירה אקולוגית מרחבית וחלוקת המרחב ליחידות אקו-נופיות וערכיות היחסית, לרבות חשיבותן הלאומית והאזורית לשימור.
3.1.6 איתור ומיפוי מאפיינים אקולוגיים בעלי משמעות ייחודית בנוף ובזהות מרחב התכנון ואיתור "נקודה חמה" מבחינת מגוון מינים ("Hotspots").

- 3.2 **המלצה על אזורים לשימור ופיתוח**
- מתן הצעה ראשונית לגבולות פיתוח ו/או למתווה ראשוני לפריסת פיתוח, במטרה לשמור על מערכות אקולוגיות קיימות, ערכיות גבוהה ורציפות, תוך צמצום השפעות שוליים.
ההצעה תציג את השטחים הפתוחים לפי רמות ערכיותם האקולוגית בהיבט: הארצי, המחוזי והמקומי (ראה נספח 1). זאת על בסיס הניתוח המפורט בסעיף 3.1. בתוך כך, ההצעה תפרט את המשמעות האקולוגית של ייעודי שטחים פתוחים בתוכניות מתאר ארציות ומחוזיות כמו: שמורות טבע, יערות, מסדרון אקולוגי, בקנה המידה של התכנית, ותנחה לתכנון אשר יבטיח את קיומם ותפקודם של ייעודי הקרקע הפתוחים.
ההצעה תנחל את הפיתוח לשטחים בעלי רגישות נמוכה, מזעור קיטוע מסדרונות אקולוגיים, וצמצום קווי מגע בין פיתוח לשטחים פתוחים ערכיים.

- 3.3 **ניתוח אקולוגי מפורט בשטחים שנמצאו ראויים לפיתוח (שטחי חיפוש)**
- 3.3.1 **ניתוח אקולוגי כללי**
- (1) מיפוי והגדרת בתי גידול וערכי טבע.
(2) תיאור המערכות האקולוגיות: מרכיבים פיסיים וביוטיים.
(3) בחינת מדדים של מגוון ביולוגי כמו:
א. מינים נפוצים ומינים אופייניים לבתי הגידול ולשטחים הפתוחים.
ב. מינים אופייניים, נדירים, אנדמיים, מוגנים ובסכנת הכחדה והקשרם לבתי הגידול ולשטחים הפתוחים. רשימת המינים תתייחס לספרים האדומים בהוצאת רשות הטבע והגנים והם: הספר האדום של מיני צמחים בסכנת הכחדה (שמידע, פולק, פרגמן – ספיר, 2007, 2011), הספר האדום של החולייתנים (דולב ופרבולוצקי 2002 ולעדכונים ככל שישנם).
ג. מינים פולשים: התייחסות בין היתר לרשימת הצמחים הפולשים בישראל (ז'אן מארק דופור – דרור, 2010).
(4) **הערכה של בתי הגידול לפי הקריטריונים הבאים:**
א. רמות נדירות ארציות, אזוריות ומקומיות.
ב. רגישות כושר נשיאה וכושר השתקמות.
ג. איתור איומים ומפגעים סביבתיים ואקולוגיים.

ניתוח המערכות האקולוגיות והתייחסות לחלופות

שימור של מערכות אקולוגיות טבעיות, בשטח גדול ורצוף יבטיח אספקה של שירותי המערכת האקולוגית לאורך זמן.

3.4.1 תופעות הטבע, המערכות האקולוגיות והדרכים לשימורם ולשיקומם ינותחו בהתאם לתוצרי סעיפים 3.1-3.3 לעיל, ויכללו את שלושת הפרמטרים הבאים:

(1) הערכת המגוון הביולוגי על-פי ייצוגיות, תיגזר ממדדי: מגוון, עושר, שפע, נדירות וכד'.

(2) הערכת המגוון הביולוגי על-פי מדד העמידות תבחן את עמידות המערכת האקולוגית במרחב התכנון לאורך זמן. היא תיגזר מהמרכיבים הבאים: רציפות שטחים פתוחים; גודל השטחים הטבעיים, המהווים את בתי הגידול למינים; רציפות בתי הגידול, אשר קובעת את מרחקי ההפצה למינים; איכות בתי הגידול; צווארי בקבוק; מחסומים, שימושי קרקע ופעילות אדם, והשפעתם על התהליכים במרחב; השפעות של קווי מגע.

(3) תיאור שירותי המערכת המסופקים על-ידי השטחים הפתוחים כמו: שימור קרקע, האבקה, קיבוע פחמן, וויסות אבק ומזהמים, נופש, טיילות, בריאות.

3.4.2 בחינת חלופות ומתן הערכה אקולוגית לכל אחת מהן בהתאם לפרמטרים הבאים:

(1) פגיעה במערכות אקולוגיות, בתי גידול ומינים בהיבטים ארציים, מחוזיים ומקומיים.

(2) קיטוע מרחבי.

(3) השפעות צפויות באזור קווי מגע.

(4) יכולת המערכת האקולוגית להשתקם.

(5) שיקולי עלות תועלת על בסיס שירותי המערכת האקולוגית.

(6) הערכה לאפשרויות של מזעור נזקים, פיצוי על נזקים על-ידי פתרונות אקולוגיים-תכנוניים ועלויות שיקום.

3.4.3 המלצה על חלופת תכנון מועדפת

ניתוח השפעות מימוש התוכנית על שטח התוכנית וסביבתה

3.5.1 השלכות שימושי הקרקע, תשתיות ופעילות אדם על המגוון הביולוגי ושירותי המערכת: אובדן בתי גידול, הגדלת הסיכון להכחדה של מינים מוגנים, נדירים/בסכנת הכחדה ומינים אדומים, פגיעה במערכות ובתהליכים אקולוגיים כמו: משטרי זרימה חדשים המהווים פוטנציאל לנזקים, מוקדי אור/רעש/זיהום, מינים פולשים, קיטוע.

3.5.2 פירוט שירותי המערכת האקולוגית הנפגעים כתוצאה מההשלכות המפורטות בסעיף הקודם.

3.5.3 השפעת קווי מגע עם השטחים הפתוחים.

3.6 הנחיות לצמצום השפעת התכנית על המערכות הטבעיות.

4. עבודת האקולוג בתכנית מפורטת לחוספת שטח לבינוי צמוד דופן לבינוי קיים שלא בהתאם לתוכנית כוללנית

תוצר עבודת האקולוג יהיה דו"ח הכולל ארבעה פרקים:

- פרק א' סקירה אזורית ומקומית על-פי המתודולוגיה המפורטת בסעיפים 4.1-4.2.
- פרק ב' המלצות תכנוניות מקומיות וגיבוש חלופה מיטבית על-פי קריטריונים כמפורט בסעיפים 4.3 להלן ובנספח 1.
- פרק ג' ניתוח השפעת החלופה הנבחרת על תחום התוכנית וסביבתו על-פי המתודולוגיה המפורטת בסעיף 4.4 להלן.
- פרק ד' גיבוש הנחיות אקולוגיות לצמצום הפגיעה ולשימור המגוון הביולוגי ושירותי המערכת (סעיף 4.5).

4.1 ניתוח מצב קיים- ניתוח אקולוגי אזורי:

- 4.1.1 סימון שטחים פתוחים לפי ייעודם בתוכניות מתאר ארציות, מחוזיות ומקומיות.
- 4.1.2 סימון מסדרונות אקולוגיים ארציים ומקומיים.
- 4.1.3 סימון ותיאור נחלים ואגני ניקוז וכן מאפייני פני השטח.
- 4.1.4 סקירה אקולוגית מרחבית וחלוקת המרחב ליחידות אקו-נופיות או תיאור היחידה האקו-נופית הקיימת באזור התכנית.
- 4.1.5 איתור ומיפוי תופעות אקולוגיות ייחודיות במרחב התכנון.

4.2 ניתוח מצב קיים- ניתוח אקולוגי מקומי בשטח התכנית:

- 4.2.1 מיפוי, הגדרת ותיאור בתי גידול וערכי טבע בשטח התכנית.
- 4.2.2 בחינת מדדים אקולוגיים כמו:
- א. מינים נפוצים ומינים אופייניים לבתי הגידול ולשטחים הפתוחים.
 - ב. מינים אופייניים, מוגנים, נדירים, אנדמיים ובסכנת הכחדה והקשרם לבתי הגידול ולשטחים הפתוחים. רשימות המינים תתייחס לספרים האדומים בהוצאת רשות הטבע והגנים והם: הספר האדום של מיני צמחים בסכנת הכחדה (שמידע, פולק, פרגמן- ספיר, 2011, 2007), הספר האדום של החולייתנים (דולב ופרבולוצקי 2002), לרשימת צמחים פולשים בישראל (ז'אן מארק דופור- דרור, 2010) ולעדכונים ככל שיש.
 - ג. הערכה של בתי הגידול לפי הקריטריונים הבאים:
 - (1) רמות נדירות ארציות, אזוריות ומקומיות.
 - (2) רגישות כושר נשיאה וכושר השתקמות.
 - (3) איתור איומים ומפגעים סביבתיים ואקולוגיים.
 - ד. תופעות הטבע, המערכות האקולוגיות והדרכים לשימורם ולשיקומם, ינותחו בהתאם לתוצרי סעיפים 4.1-4.2 לעיל ויכללו את שלושת הפרמטרים הבאים:
 - (1) הערכת המגוון הביולוגי על-פי ייצוגיות, תיגזר ממדדי מגוון, עושר, שפע, נדירות וכד'.
 - (2) הערכת המגוון הביולוגי על-פי מדד העמידות תבחן את עמידות המערכת האקולוגית במרחב התכנון לאורך זמן. היא תיגזר מהמרכיבים הבאים: רציפות שטחים פתוחים; גודל השטחים הטבעיים, המהווים את בתי הגידול למינים; צפיפות בתי הגידול, אשר קובעת את מרחקי ההפצה למינים; איכות בתי הגידול; צווארי בקבוק; מחסומים, שימושי קרקע ופעילות אדם, והשפעתם על התהליכים במרחב; השפעות של קווי מגע.
 - (3) תיאור שירותי המערכת המסופקים על ידי השטחים הפתוחים כמו: שימור קרקע, האבקה, קיבוע פחמן, וויסות אבק ומזהמים, נופש, טיילות ובריאות.

4.3 המלצות תכנוניות מקומיות

- 4.3.1 המלצות לקביעת גבול התכנית, קביעת שטחי אל-געת ורמת שימור של שטחים פתוחים.
- 4.3.2 המלצות תכנוניות וחלופות אפשריות לפריסה ושלביות ביצוע התכנית.
- 4.3.3 הערכה לאפשרויות של מזעור נזקים, פיצוי על נזקים על-ידי פתרונות אקולוגיים- תכנוניים ועלויות שיקום.

- 4.4 ניתוח השפעות מימוש התוכנית על שטח התוכנית וסביבתה
- 4.4.1 השלכות שימושי הקרקע, תשתיות ופעילות אדם על המגוון הביולוגי ושירותי המערכת: אובדן בתי גידול, הגדלת הסיכון להכחדה של מינים מוגנים, נדירים/בסכנת הכחדה ומינים אדומים, פגיעה במערכות ובתהליכים אקולוגיים כמו: משטרי זרימה חדשים המהווים פוטנציאל לנזקים, מוקדי אור/רעש/זיהום, מינים פולשים, קיטוע.
- 4.4.2 פרוט שירותי המערכת האקולוגית הנפגעים כתוצאה מההשלכות המפורטות בסעיף הקודם.
- 4.4.3 ניתוח השפעת קו המגע על השטח הפתוח והצעות למזעור השפעות שוליים.
- 4.5 הצעות לצמצום השפעת התכנית על המערכות הטבעיות.

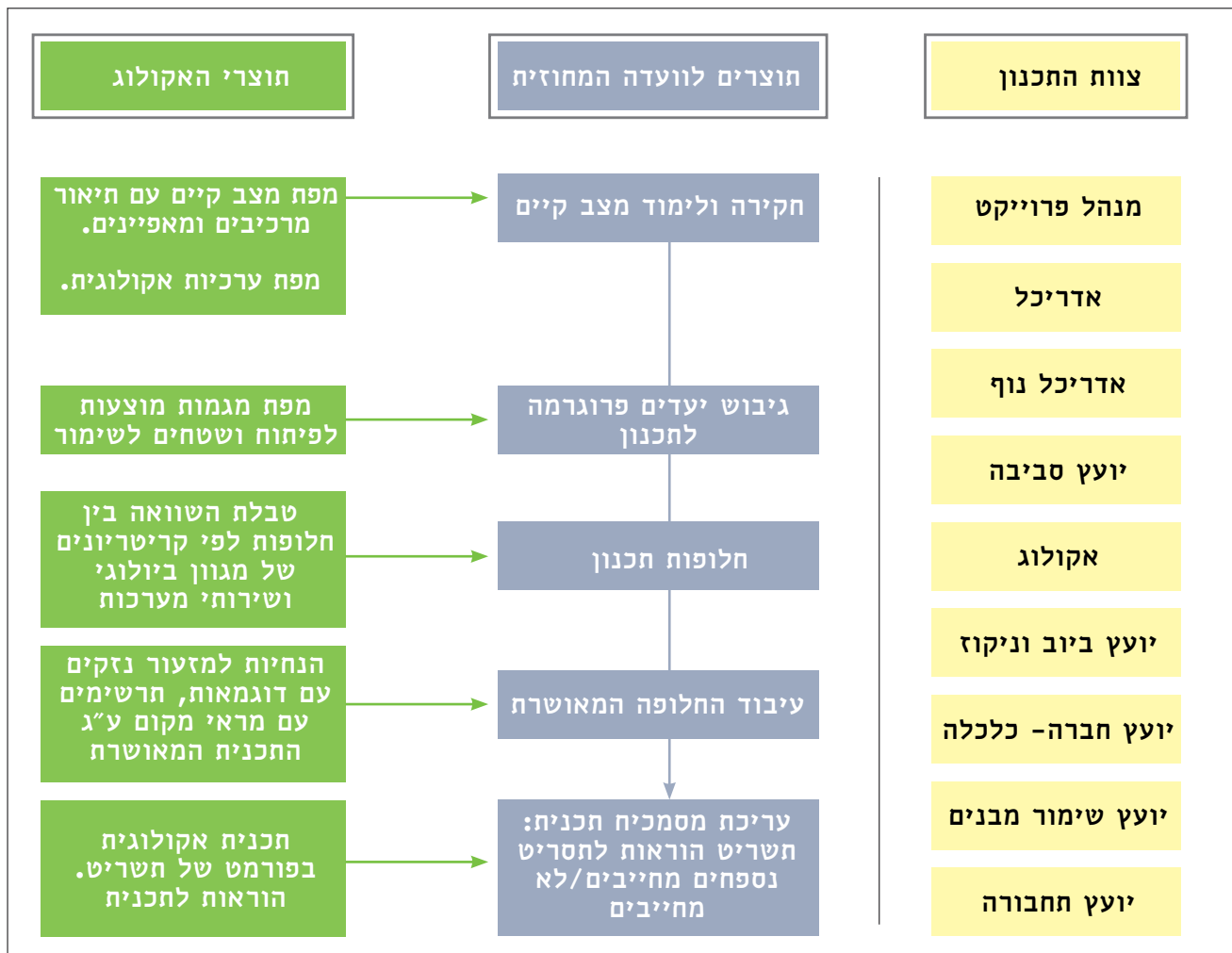
5. עבודת האקולוג בתכנית כוללנית הכוללת בין היתר תוספת שטח לבינוי

- 5.1 תחום התייחסות אקולוגית- קביעת תחום התייחסות תכנונית- אקולוגית תהיה במידת הצורך מעבר ל"קו הכחול" של התכנית, על בסיס חשיבותו ותפקודו האקולוגי של מערך השטחים הפתוחים בקנה מידה ארצי, מחוזי ומקומי. כל הנתונים וניתוחם יהיו בגבולות תחום התייחסות זה.
- 5.2 **ניתוח אזורי**
- 5.2.1 סימון שטחים פתוחים לפי ייעודם בתוכניות מתאר ארציות, מחוזיות ומקומיות ודרוג ערכיותם על-פי מדדים אקולוגיים.
- 5.2.2 סימון מסדרונות אקולוגיים (ארציים ומקומיים).
- 5.3 **תיאור תכונות הנוף הטבעי, החקלאי והאחר מעשה ידי אדם**
- 5.3.1 איתור נחלים ואגני ניקוז.
- 5.3.2 גיאולוגיה, ליטולוגיה וקרקות.
- 5.3.3 מאפיינים גיאומורפולוגיים כמו: טופוגרפיה, שיפועים, מפנים וכדומה.
- 5.3.4 מאפיינים אקולוגיים בעלי משמעות ייחודית בנוף ובזהות מרחב התכנון.
- 5.3.5 שטחים חקלאיים: מבנים, בתי רשת, חממות, ג'ש, מטעים, רמות השקיה, גודל השטחים ואלמנטים ייחודיים (לדוגמא: שולי שדות, עצים, כתמי טבע בשדות חקלאיים).
- 5.4 **מיפוי, תיאור וניתוח ערכי טבע**
- 5.4.1 מיפוי והגדרת מערכות אקולוגיות, בתי גידול וערכי טבע.
- 5.4.2 מיפוי כלל השטחים הפתוחים לפי שימושי קרקע ורמות פעילות אדם.
- 5.4.3 תיאור המערכות האקולוגיות: מרכיבים פיסיים וביוטיים.
- 5.4.4 איתור "Hotspots".
- 5.4.5 בחינת מדדים של מגוון ביולוגי כמו:
- א. מינים אופייניים, מוגנים, נדירים, אנדמיים ובסכנת הכחדה והקשרם לבתי הגידול ולשטחים הפתוחים. רשימת המינים תתייחס לספרים האדומים בהוצאת רשות הטבע והגנים והם: הספר האדום של מיני צמחים בסכנת הכחדה (שמידע, פולק, פרגמן- ספיר, 2007, 2011), הספר האדום של החולייתנים (דולב ופרבולוצקי 2002), רשימת צמחים פולשים בישראל (ז'אן מארק דופור- דרור, 2010) ולעדכונים ככל שיש.
- ב. מינים נפוצים ומינים אופייניים לבתי הגידול ולשטחים הפתוחים.
- ג. מינים פולשים: התייחסות, בין היתר, לרשימת הצמחים הפולשים בישראל (ז'אן מארק דופור- דרור, 2010).
- 5.4.6 הערכה של בתי הגידול לפי הקריטריונים הבאים:
- 1) רמות נדירות ארצית, אזורית ומקומית.
 - 2) רגישות, כושר נשיאה וכושר השתקמות.
 - 3) איתור איומים ומפגעים סביבתיים ואקולוגיים.
- 5.5 **סקירת תופעות טבע ומערכות אקולוגיות וגיבוש דרכים לשימורם ולשיקומם**
- שימור של מערכות אקולוגיות טבעיות בשטח גדול ורציף, יבטיח אספקה של שירותי המערכת האקולוגית לאורך זמן. תופעות הטבע, המערכות האקולוגיות והדרכים לשימורם ולשיקומם ינותחו בהתאם לתוצרי סעיפים 5.2-5.4 לעיל, ויכללו את שלושת הפרמטרים הבאים:
- 1) הערכת המגוון הביולוגי על-פי ייצוגיות, תיגזר ממדדי מגוון, עושר, שפע, נדירות וכד'.
 - 2) הערכת המגוון הביולוגי על-פי מדד העמידות, תבחן את עמידות המערכת האקולוגית במרחב התכנון לאורך זמן. ההערכה תיגזר מהמרכיבים הבאים: רציפות שטחים פתוחים; גודל השטחים הטבעיים, המהווים את בתי הגידול למינים; צפיפות בתי הגידול, אשר קובעת את מרחקי ההפצה למינים; איכות בתי הגידול, צווארי בקבוק; מחסומים, שימושי קרקע ופעילות אדם, והשפעתם על התהליכים במרחב; השפעות של קווי מגע.
 - 3) תיאור שירותי המערכת המסופקים על-ידי השטחים הפתוחים, כמו: שימור קרקע, האבקה, קיבוע פחמן, וויסות אבק ומזהמים, נופש, טיילות, בריאות.

- 5.6 **אופן השתלבות הבינוי והפיתוח המוצע**
מתן הפניה ראשונית לשטחים ספציפיים לפיתוח ו/או למתווה ראשוני לפיתוח, במטרה לשמור על מערכות אקולוגיות קיימות גדולות ורציפות, תוך הקטנת השפעות שוליים. ההצעה תציג את השטחים הפתוחים לפי רמות ערכיות אקולוגית בקנה מידה: ארצי, מחוזי ומקומי. זאת על בסיס הניתוח שבוצע על-פי הסעיפים לעיל. בתוך כך, ההצעה תפרט את המשמעות האקולוגית של ייעודי שטחים פתוחים בתוכניות מתאר ארציות ומחוזיות כמו: שמורות טבע, יערות, מסדרון אקולוגי, בקנה המידה של התכנית, ותנחה לתכנון אשר יבטיח את קיומם ותפקודם של ייעודי הקרקע הפתוחים. ההצעה תפנה לאפשרויות פיתוח בשטחים בעלי רגישות נמוכה ולצמצום קווי מגע בין פיתוח לשטחים פתוחים ערכיים.
- 5.7 **ניתוח חלופות תכנוניות**
מתן הערכה אקולוגית לחלופות תכנוניות לפי:
(1) אובדן בתי גידול, פגיעת במערכות אקולוגיות ומינים בהיבטים ארציים, מחוזיים ומקומיים.
(2) פגיעה בשטחים פתוחים ובמסדרונות אקולוגיים.
(3) השפעות צפויות של קווי מגע.
(4) יכולת המערכת האקולוגית להשתקם בעצמה ובכך להתגבר על הפגיעה.
(5) שיקולי עלות תועלת על בסיס שירותי המערכת האקולוגית.
(6) הערכה לאפשרויות של מזעור נזקים, פיצוי על נזקים על-ידי פתרונות אקולוגיים - תכנוניים ועלויות שיקום.
- 5.8 **ניתוח השפעות מימוש התוכנית על שטח התוכנית וסביבתה**
5.8.1 השלכות שימושי הקרקע, תשתיות ופעילות אדם על המגוון הביולוגי ושירותי המערכת (אובדן בתי גידול, הגדלת הסיכון להכחדה של מינים מוגנים, נדירים/ בסכנת הכחדה ומינים אדומים, פגיעה במערכות ובתהליכים אקולוגיים כמו: משטרי זרימה חדשים המהווים פוטנציאל לנזקים, מוקדי אור/רעש/זיהום, מינים פולשים וקיטוע).
5.8.2 פרוט שירותי המערכת הנפגעים כתוצאה מההשלכות המפורטות בסעיף הקודם.
5.8.3 השפעת קווי מגע עם השטחים הפתוחים.
- 5.9 **הנחיות מפורטות** - גיבוש הוראות לשטחים פתוחים בייעודים השונים וממשק בין שטחים פתוחים למפותחים, בהתאמה לרזולוציה של התוכנית או לתוכניות עתידיות שתגדרנה מתוכנית זו, במגמה לשמור על המגוון הביולוגי ושירותי המערכת.

5.10 תוצרי עבודת האקולוג עבור תכנית כוללנית הכוללת בין היתר תוספת שטח לבינוי

תהליך עבודת האקולוג כחלק מצוות התכנון ותוצרי עבודתו

5.10.1 שלב א' - מיון אקולוגי למצב קיים וניתוח אקולוגי

תוצרי שלב זה יהיו חלק מבסיס המידע לתוכנית ויוגשו במסגרת "דוח מצב קיים" וכחלק ממסמכי תכנית המתאר.

- במידת הצורך, הגדרת תחום התייחסות תכנונית - אקולוגית מעבר ל"קו הכחול" של התכנית.
- הכנת מפת חלוקה של כלל מרחב התכנון וסביבתו ליחידות אקו- גיאוגרפיות. היחידות האקו-גיאוגרפיות הן חטיבות נוף משמעותיות הכוללות את כל שימושי הקרקע במרחב.
- סימון שטחים פתוחים בתוך היחידות האקו- גיאוגרפיות ותאור קצר בטבלה תואמת לפי השכבות הבאות:
 - ייעודי קרקע פתוחים לפי תוכניות מתאר ארציות ומחוזיות כמו: שמורות טבע ויערות.
 - שטחים לשימור בהתאם למסמכי מדיניות של המחוז במידה וקיימים.
 - מסדרונות אקולוגיים לפי מסמכי רשות הטבע והגנים.
 - מערכות אקולוגיות וערכי טבע: בתי גידול (לחים, חורש, חולות וכיו"ב), "Hotspots", אזורי מחיה ורבייה של מינים אופייניים, נדירים, אנדמים והנמצאים בסכנת הכחדה.
 - שימושי קרקע בשטחים פתוחים, כמו: חקלאות, סוגי הגידולים ורמת העיבוד החקלאי, יערות שאינם נכללים בתמ"א 22, שטחי שוליים, שטחי בור.
 - קביעת רמת ערכיות אקולוגית על-פי העקרונות המפורטים בנספח 1.

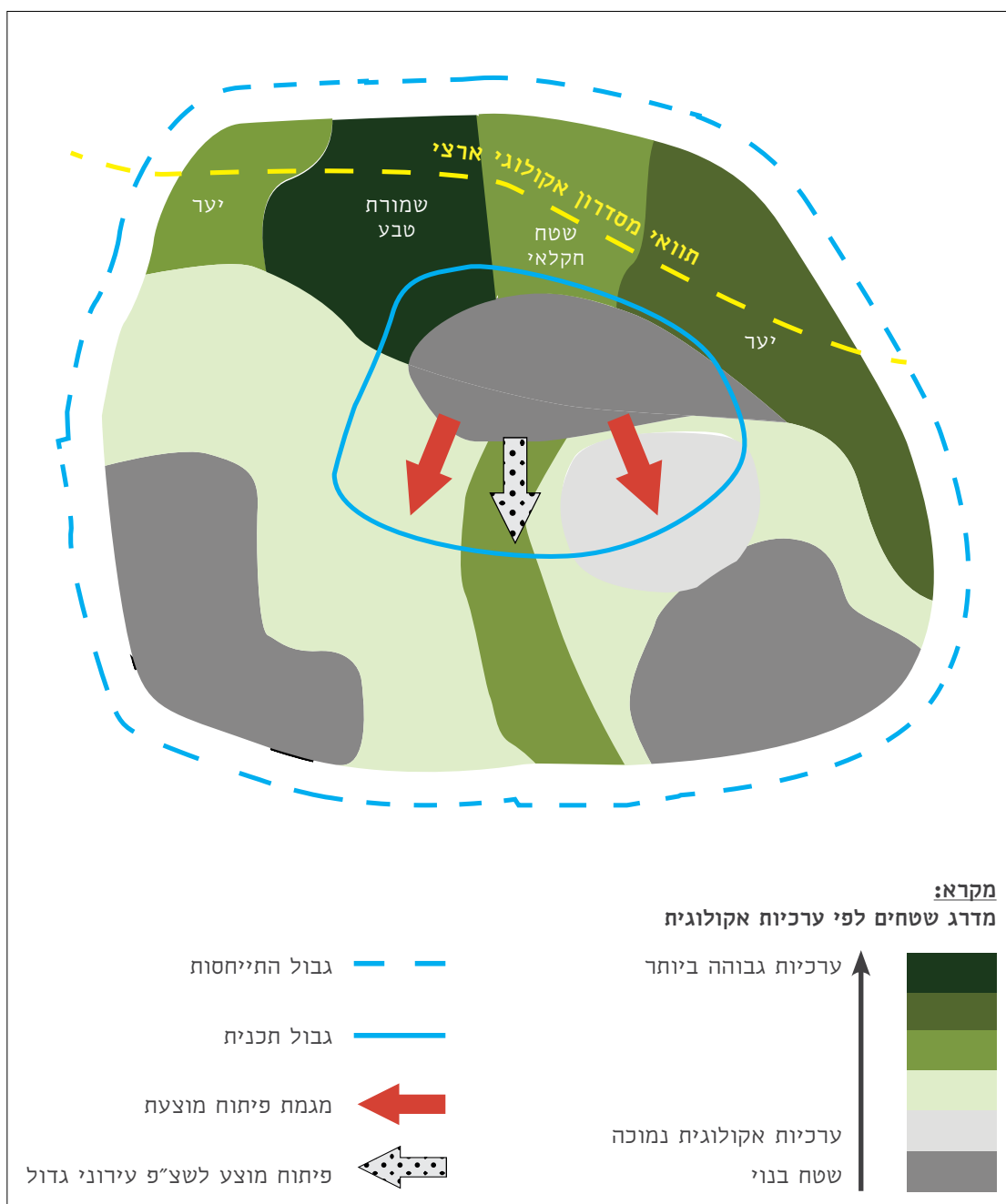
5.10.2 שלב ב' - מפת מגמות מוצעות לפיתוח ושטחים לשימור

תוצרי שלב זה יהיו חלק מבסיס המידע לבחירת חלופה נבחרת ויוגשו במסגרת "דו"ח בחינת חלופות" וכחלק ממסמכי תכנית המתאר.

א. מפת מגמות מוצעות לפיתוח ושטחים לשימור, תכלול:

1. אזורי פיתוח וכיווני פיתוח מומלצים מבחינה אקולוגית.
2. חלוקת השטחים בתכנית לפי דרגות ערכיות אקולוגית. הדגשת שטחים / אלמנטים / תופעות בעלי סגויות אקולוגיות קריטיות.
3. פרוט השימושים האפשריים בשטחים פתוחים, כמו: פארק מטרופוליני עם הוראות מיוחדות; מסדרונות אקולוגיים.
4. צמצום קווי מגע בין שטח פתוח לשטח מפותח.
5. אזורי חיץ.

דוגמא - מיפוי מגמות פיתוח על גבי מדרג ערכיות (שלבים א'+ב')

- ב. טבלת השוואה בין החלופות התכנוניות והמלצה לחלופה תכנונית מיטבית מבחינה אקולוגית. הצגת טבלת השוואה בין החלופות התכנוניות מבחינת הפגיעה במגוון הביולוגי ובשירותי המערכת, לפי הקריטריונים הבאים:
1. פגיעה בשטחים בדרגת חשיבות בקנה מידה ארצי ומחוזי (מסדרונות אקולוגיים, נדירות, "Hotspots" וכד').
 2. קיטוע ויצירת צווארי בקבוק: המשמעות של תופעות אלה על עמידות או אי עמידות המערכות האקולוגיות לטווח ארוך.
 3. השפעות קווי מגע.
 4. שירותי המערכת האקולוגית כולל שיקולים של עלות-תועלת.
 5. מתן ציון לכל חלופה כתכנית המייצרת "פיתוח בר-קיימא".

5.10.3 שלב ג' - הנחיות למזעור נזקים אקולוגיים

- תוצרי שלב זה יהיו חלק מדו"ח "החלופה הנבחרת" המוגש כחלק ממסמכי תכנית המתאר. ההנחיות למזעור נזקים יכללו את הנושאים הבאים:
- (1) הנחיות לייעודי הקרקע בתכנית, שתכלולנה הנחיות לעניין אופן הפיתוח וכן היבטים של ביצוע ותחזוקה.
 - (2) הנחיות לשימור שטחים פתוחים ערכיים באמצעות פתרונות שונים, כמו: צמצום קונפליקטים באזורי חיץ, פתיחת מחסומים, יצירת מעברים, שיפור צווארי בקבוק, השתית מי נגר וכדומה.
 - (3) הנחיות למזעור נזקים הנובעים מקווי מגע, כמו: זיהום תאורה, זהירות ממינים פולשים, יצירת חיץ.

דוגמא להנחיות למזעור נזקים אקולוגיים / סביבתיים בתוכנית:

שם האתר	תופעה אקולוגית	תנאים נחוצים לשימור	המלצות תכנוניות
אזור חיץ עם הוראות מיוחדות.	רצועת שטח ובה יער, חקלאות ושמורת טבע.	אזור החיץ ישמש כרצועה נופית ולמטרות טיילות בלבד.	1. לא תותרנה פעולות פיתוח למעט התווית שביל להולכי רגל ברוחב 1.20 מטר מקרקע מהודקת. 2. לא תותרנה נטיעות. 3. יש לגדר את גבול אזור החיץ עם השטחים הפתוחים.
בריכות נווה חמציצים.	בריכות חורף.	אספקת נגר עילי בכמות של X. שטחי הצפה ויבוש. אזור תורם נגר "סטריילי".	1. הגבלת השימוש באזור תורם נגר סטריילי. 2. יש לצרף תכנית אספקת נגר. 3. יש להשאיר אזור חיץ של 50 מטרים ללא בינוי.
שטח חקלאי עם הוראות מיוחדות.	מסדרון הפצה לפריחת כלניות בגן העיר.	שטח חקלאי פתוח ללא מבנים חקלאיים שמירה על שוליים קיימים בשולי גז"ש.	לא תותר הקמה של מבנים חקלאיים. שימוש בריסוסים במטעים יהיה בתאום עם נציג רשות הטבע והגנים.

5.10.4 שלב ד' – תכנית אקולוגית בפורמט של חשריט אקולוגי

תוצרי שלב זה יהיו חלק מבסיס המידע לגיבוש החלופה הנבחרת ויוגשו במסגרת "דו"ח חלופה נבחרת" וכחלק ממסמכי תכנית המתאר.

(1) הוראות לתכנית האקולוגית

ההוראות יכתבו בפורמט של הוראות תכנית סטטוטורית. לדוגמה:

שלוחת נוף אופיינית לשימור: שלוחה בולטת של חורש טבעי המהווה אזור קינון מרוכז לציפורי שיר נודדות.
שימושים: שטח פתוח למטרות חינוך, טיילות ומורשת נוף.
הוראות: 1. לא יותר כל פיתוח למעט פריצת שני שבילים: א. שביל הולכי רגל צד היקפי ללא תשתית של מצעים. ב. שביל לפסגה. 2. בעונת הקינון בחודשים אפריל-מאי לא תותר כניסת מטיילים לשביל הפסגה והוא ישולט בהתאם.

(2) חשריט אקולוגי

ייעודי קרקע אפשריים בתוכנית האקולוגית: שלוחת נוף אופיינית לשימור, אזור תורם נגר לבריכת חורף, אחו לח, בריכת חורף, מסדרון אקולוגי: ארצי, מחוזי, מקומי אזור חיק, אזור חולות לשימור בגן ציבורי, דרך עם הוראות מיוחדות, נחל, חורש לשימור, יער קיים ושמורת טבע.

דוגמא לחשריט אקולוגי

החשריט יכול את כל ייעודי הקרקע של השטחים הפתוחים, במטרה לשמור על המגוון הביולוגי ושירותי המערכת, ומקרא ברור. השטחים המוצעים לשימור יתוכננו בהתאם לגודל המינימלי הנדרש לשימור התפקוד האקולוגי.

חוברה מדברית - זכר בריקוד חיזור. עוף המצוי בסכנת הכחדה, נע בעיקר ברגל על מישורי הלס בין ניצנה לחצרים. צילום: אסף מירוז

נספחים

נספח 1: עקרונות מפתח לקביעת שטחים ברמת חשיבות אקולוגית גבוהה

- א. שטחים מוטי שימור בייעוד סטטוטורי ובמסמכי מדיניות
שטחים ברמת חשיבות גבוהה יקבעו על בסיס תכניות מתאר ארציות, מחוזיות, מקומיות ועל-פי מסמכי מדיניות מאושרים. בשטחים אלו נמנים:
1. לפי תמ"א 8: שמורות טבע וגנים לאומיים הנמצאים בדרגת שימור גבוהה.
 2. לפי תמ"א 35: שטחים ברגישות נופית- סביבתית גבוהה, מרקמים שמורים, מכלולי נוף.
 3. לפי תמ"א 22: שימור כל סוגי היערות בהתאם להוראות התכנית.
 4. לפי תמ"מ 14/4: יער לפי תמ"א 22, שמורת טבע/גן לאומי לפי תמ"א 8, שמורת נוף לפי תמ"א 8, מכלול נוף ושטחים פתוחים.
 5. לפי תמ"מ 23/14/4: יער לפי תמ"א 22, שמורת טבע/גן לאומי לפי תמ"א 8, שמורת נוף לפי תמ"א 8, אזור נופש מטרופוליני, אזור נופש שמור מיוחד, מרחב אקולוגי, אזור נוף שמור מיוחד, אזור נוף כפרי חקלאי, אזור נוף מדבר ורצועת נחל.
 6. מסמך "מסדרונות אקולוגיים" של רשות הטבע והגנים.
- על האקולוג לקבוע כי שטחים בעלי רגישות נופית סביבתית גבוהה על-פי תכנית סטטוטורית ו/או מסמכי מדיניות, יהיו מוטי שימור ברמת חשיבות גבוהה ולספק עבורם הוראות המתאימות לקנה המידה של מרחב התכנון. כל זאת כדי להבטיח שחשיבותם ותפקודם של שטחים אלה בקני מידה ארציים, מחוזיים ומקומיים לא ייפגעו.**
- ב. מערכות אקולוגיות בתת-יצוג בשמורות טבע
שטח השייך לאחת מהמערכות האקולוגיות המיוצגות בחסר בשמורות טבע (לפי רותם וחובריו 2014), יהיה בעדיפות גבוהה לשימור. לפיכך, שטחים קטנים, כולל שטחי טבע עירוניים שיעמדו בקריטריון זה, יקבלו חשיבות אקולוגית גבוהה על פני מערכת המיוצגת בהיקף של מעל 20% בשמורות טבע ברמה הארצית. להלן רשימת המערכות האקולוגיות שפחות מ-20% משטחן מוגן (מעודכן ל-1/2017): חולות מישור החוף, מליחות מדבר, חורש, בתה וגריגה ים-תיכונית. להלן רשימת המערכות האקולוגיות שפחות מ-10% משטחן מוגן (מעודכן ל-1/2017): בתי גידול לחים, בתות ספר לאורך גב ההר ובדרום מדבר יהודה, לס בצפון הנגב, עמקים אלוביאליים באזורים יובשניים/ ים תיכוני, קרקעות קלות וכורכר בשרון ומישור החוף, נפתולי גאון הירדן לאורך בקעת הירדן, מלחות חוף.
- ג. שטחים המהווים רשתות אקולוגיות קריטיות לקיומם של מיני מפתח רשתות אקולוגיות
הן מכלול של שטחים פתוחים, אשר מהווים יחדיו רשת תומכת לקיום מינים.
יש חשיבות לשמר רשתות אקולוגיות במרחב התכנון, הכוללות שטחים טבעיים ושטחים פתוחים אחרים, התומכים בהם, כמו: אזורי חיץ, אבני קפיצה, מסדרונות הפצה, אזורי מעבר, צווארי בקבוק. שטחי המחיה והשטחים התומכים אותם, יקבלו ערכיות אקולוגית גבוהה במידה ומצא האקולוג כי פגיעה בהם או בחלקם, עלולה להכחיד את מיני המפתח, המתקיימים במרחב התכנון.
- ד. קריטריונים אקולוגיים נוספים
בנוסף לעקרונות המפתח שפורטו לעיל, ינותחו השטחים הפתוחים במרחב התכנון על בסיס עקרונות אקולוגיים הכוללים מדדי רציפות, גודל, ייצוגיות ונדידות.

דוגמה לפרוט מדרג של חשיבות אקולוגית לשטחים פתוחים על בסיס קריטריונים להערכה אקולוגית:

מאפיינים	חשיבות נמוכה	חשיבות גבוהה
גודל השטח הטבעי	עשרות דונמים	אלפי דונמים
שימושי קרקע שכנים	שטחים בנויים	שטחים טבעיים
רציפות/קיטוע	שטח כלוא כגון: שטח טבע בעיר	רציפות מלאה: מרחב שטחים פתוחים
השפעת קווי מגע	השפעה שלילית רציפה	ללא השפעות שוליים
ייצוגיות ונדירות	נפוץ במזרח התיכון	קיים אך ורק במרחב התכנון
מגוון תצורות נוף/בתי גידול/מינים	מגוון נמוך	כתמיות גבוהה, עושר מינים
עיגון סטטוטורי כשטח ערכי	אין עיגון סטטוטורי	תכנית מתאר ארצית ו/או מחוזית

נספח 2: תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי סביבתי או תסקיר השפעה על הסביבה על-פי הקבוע בהוראות תמ"א 35, תמ"מ 14/4, תמ"מ 23/14/4 ותמ"מ 43/14/4

תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי סביבתי על-פי הקבוע בסעיפים:
9.1.1; 10.1.1; 10.1.2; 10.1.3; 10.1.4-ו להוראות תמ"א 35:

1. תכנית המתאר המחוזית, תמ"מ 14/4 על שינוייה, החלה בשטח המסומן כמכלול נופי.
2. תוכנית המתאר המחוזית, תמ"מ 14/4 על שינוייה, בשטח המסומן ברגישות סביבתית גבוהה.
3. תוכנית מקומית החלה בשטח המסומן כמכלול נופי.
4. תוכנית מקומית שתוגש מכוחה לפי החלטת המועצה הארצית.
5. תוכנית מקומית החלה בשטח המסומן ברגישות נופית סביבתית גבוהה המוגשת על-פי הוראות הגמישות בתכנית מתאר מחוזית.

תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי סביבתי על-פי הוראות תמ"מ 14/4, תמ"מ 23/14/4 ובמסמכי העבודה של הוועדה המחוזית דרום.

שטחים בתמ"מ 14/4 אשר ייעודם:

1. יער לפי תמ"א 22
2. שמורת טבע/גן לאומי לפי תמ"א 8
3. שמורת נוף לפי תמ"א 8
4. מכלול נוף
5. שטחים פתוחים

שטחים בתמ"מ 23/14/4 אשר בהוראות התכנית מחייבים נספח נופי-סביבתי או התייחסות סביבתית וייעודם:

1. יער לפי תמ"א 22
2. שמורת טבע/גן לאומי לפי תמ"א 8
3. שמורת נוף לפי תמ"א 8
4. אזור נופש מטרופוליני
5. אזור נופש שמור מיוחד
6. מרחב אקולוגי
7. אזור נוף שמור מיוחד
8. נוף כפרי חקלאי
9. נוף מדבר
10. מבנים בשטחי חקלאות
11. נחל

נספח 2.1: תכניות לגביהן נדרש להגיש נספח נופי סביבתי בהתאם לסעיף 11 להוראות תמ"א 35

הנחיות הקבועות בסעיף 11 להוראות תמ"א 35 לעניין הגשת נספח נופי-סביבתי: נספח נופי-סביבתי יכלול, בין השאר ולפי הצורך, על-פי קביעת מוסד התכנון את הנושאים הבאים:

- 11.1.1 תיאור תכונות הנוף הטבעי, החקלאי והנוף האחר מעשה אדם, אתרי עתיקות, ערכי טבע ומורשת, ערכיות הקרקע החקלאית, תופעות טבע ייחודיות ומערכות אקולוגיות בתחום התכנית ובסביבתה, והדרכים לשימורם ולטיפוחם.
- 11.1.2 סקירת אתרי ביקור ומסלולי טיול בתחום התכנית ובסביבתה, פירוט האמצעים לשימורם ולטיפוחם ומידת הנגישות אליהם.
- 11.1.3 ניתוח השפעת מימוש התכנית על שטח התכנית וסביבתה.
- 11.1.4 אופן השתלבות הבינוי והפיתוח המוצעים והפעילות שתיווצר כתוצאה מהם, לרבות צפייה ונצפות (נראות) מהתכנית לסביבתה ומאתרי ביקור בסביבה אליה.
- 11.1.5 התייחסות לחלופות תכנוניות, ככל הניתן גם בשטחים שאינם ברגישות נופית סביבתית.
- 11.1.6 הוראות מוצעות לתכנית או לתכנית מקומית שתיערך על-פיה, שמטרתן מזעור הפגיעה באיכויות הנופיות - סביבתיות.

נספח 3: תכניות עליהן חלה חובה או צפוי שיידרש להגיש תסקיר השפעה על הסביבה על-פי הקבוע בתקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה) התשס"ג - 2003

1. תכנית מקומית, תכנית מתאר מחוזית חלקית עבור שטח מוגדר או תכנית מתאר ארצית חלקית בעבור שטח מוגדר, שכל אחת מהן עוסקת באחד או יותר מנושאים אלה: תחנת כוח, שדה תעופה, נמל, מעגנה, בית זיקוק, אתר לטיפול/ סילוק פסולת מסוכנת, ייבוש שטחים בים/ימה.
2. תכנית שלדעת מוסד תכנון יש בביצועה לגרום השפעה ניכרת על הסביבה והעוסקת באחד או יותר מהנושאים שלהלן או בחלק מהאזור:
 - א. אזורי תעשייה בהם מותרת פעילות העלולה לזהם את הסביבה, קו חשמל/ מתח גבוה, מרכזי תחבורה יבשתיים גדולים, מקומות לאספות המוניות, מרכזי ייצור, אחסון או שינוע של חומרים מזהמים או מסוכנים, אתרי כרייה וחציבה.
 - ב. אזור בעל רגישות סביבתית גבוהה בשל משאבי טבע או נוף לרבות חוף-ים, ים, ימה, נחל ואזור החדרה.
3. תכנית אשר לדעת מוסד התכנון יש בביצועה השפעה ניכרת על הסביבה, ואולם לא יחליט מוסד תכנון אם יש בביצועה של תכנית השפעה ניכרת על הסביבה אלא לאחר ששמע את עמדת היועץ הסביבתי בעניין או שחלפו 21 ימים מהמועד שביקש מוסד התכנון מהיועץ הסביבתי לחוות את דעתו בעניין, לפי המוקדם מבניהם.

נספח 4: הנחיות לשילוב אקולוג בהכנת תכנית מתאר כוללנית מקומית לישוב (בהתאם למתווה מנהל התכנון משנת 2013)

- א. כאשר תחום התכנון נכלל באזורים המחייבים הגשת נספח נופי-סביבתי או בסמיכות מיידית אליהם.
- ב. כאשר ישנם ערכי טבע ייחודיים ו/או נדירים ו/או בסכנת הכחדה בתחום התכנון המוצע ו/או בסביבתו הקרובה.
- ג. כאשר בתחום התכנון או בסביבתו הקרובה קיים מסדרון אקולוגי ארצי ו/או אזורי ו/או מחוזי, על-פי מידע שנתקבל מהמשרד להגנת הסביבה ו/או רשות הטבע והגנים, בגבולות התכנית ו/או בסביבתו הקרובה.
- ד. כאשר קיימת פעילות קהילתית המבוססת על ערכי טבע באזורים מוגדרים בתחום התכנון ו/או בסמוך לו.

נוף מדברי אופייני. במדבר ערוצי הזרימה הם עורקי החיים המרכזים אליהם את עיקר הצומח והפעילות הביולוגית, ולכן חשוב מאוד למנוע הטיה ושיבוש של זרימת הנגר הטבעית. **צילום: אלון רוטשילד**

מינהל
התכנון

לשכת התכנון
מחוז דרום

משרד האוצר
יחידת סמך